

Xavier Miserachs, el do de mirar

Miserachs afirmava que fer fotografies no tenia cap secret, que el difícil era «saber mirar». Ell en sabia, i de quina manera! Dissortadament Xavier Miserachs va morir el passat mes d'agost després d'una curta i devastadora malaltia que va arrabassar un dels fotògrafs catalans més importants de la segona meitat del segle XX. A part d'excel·lent fotògraf, Miserachs era un dels nombrosos barcelonins que s'havia enamorat de l'Empordà fins a tal punt que havia substituït la seva residència a la capital per una masia d'Esclanyà: un llogaret minúscul, amb personalitat, amb records i traces medievals que subsisteix entre Palafrugell i Begur. En aquella masia rebia amics i coneguts, feia petar la xerrada, ideava nous projectes i escrivia; la seva última gran passió. Aquesta relació amb l'Empordà li venia de lluny, atès que a mitjan dels anys seixanta havia creat, juntament amb el polifacètic Tomàs Cervera, un

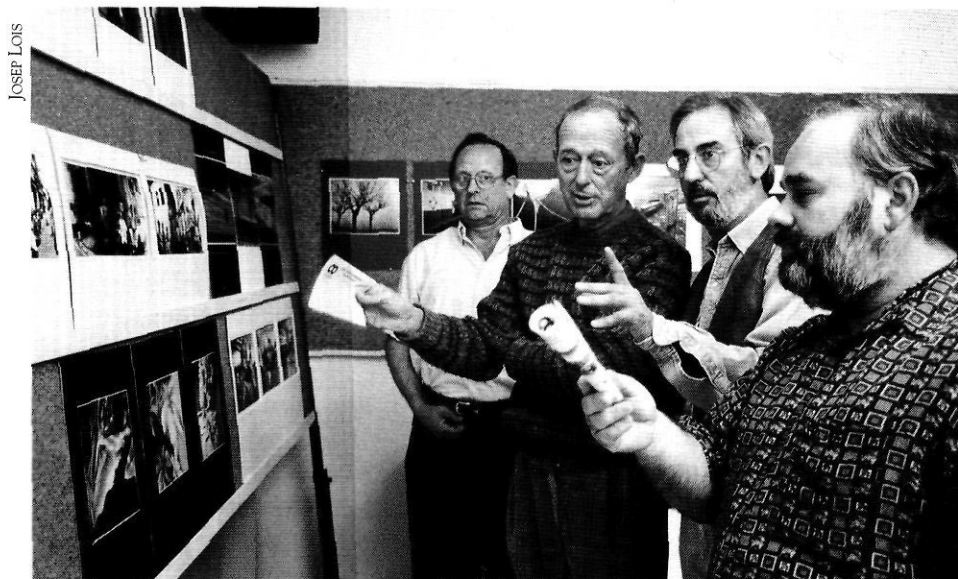
establiment de fotografia a primera línia de mar, a Llafranc, anomenat Labo I i que hipotèticament havia d'anar seguit de Labo II, III, etcètera en diferents llocs de la Costa Brava. De totes maneres, el projecte no passà de la creació d'aquest primer establiment, que va durar un parell de temporades, però que va servir per tal que Miserachs enfortís els seus lligams amb l'Empordà i pogués fixar sobre paper aquells meravellosos paisatges que copsen la llum empordanesa tan particular que impregna els pobles i els camps després de la tramuntana.

Ha estat del tot justificat l'elogi que s'ha fet de la figura de Xavier Miserachs i de la seva obra arran de la seva mort. Darrerament guardonat amb la creu de Sant Jordi, Miserachs gaudia d'un currículum extens i els aplaudiments a la seva obra han passat invariablement per destacar la seva aguda mirada que l'ha portat a ser considerat un dels millors retratistes del desenrotllisme econòmic. Uns retrats que contenen un discurs narratiu sense pal·liatius i que mostra tot un munt de contradiccions des dels *biscouters* i les discoteques al costat de la imatge dels immigrants carregats de maletes sortint de l'estació de França de Barcelona. Xavier Miserachs deia que una imatge no valia més que mil paraules però que de vegades les estalviava. Tenia tota la raó del món, i es poden utilitzar les seves pròpies imatges per exemplificar-ho, com aquella instantània que va fixar sobre el paper el moment precís en què un

Xavier Miserachs, Leopold Pomés, Colita i Oriol Maspons el 1996.

A sota, Miserachs, membre del jurat del XVII concurs fotogràfic «Vila de Palamós», 1996.

noi llançava floretes a una dona al bell mig d'una via Laietana barcelonina plena de gom a gom.

Tanmateix cal, en aquestes ratlles, escriure sobre la relació professional que ha tingut Miserachs amb l'Empordà. Ell ha estat l'autor de la imatge que durant dotze mesos va il·lustrar i simbolitzar l'any Pla: el rostre (gairebé un retrat psicològic) de l'escriptor de Llofriu amb els ulls fitant amb una aguda ironia i amb la sempiterna cigarreta a la boca. També havia estat l'autor de les imatges de grans llibres il·lustrats de les comarques de Girona com *L'Empordà, llibre de Meravelles*, amb textos d'Antoni Puigverd, publicat l'any 1996, i *Girona (de la mirada de Pla al lliard del segle XXI)*, que tot just va presentar la tardor de l'any passat i que conté algunes de les millors imatges que he vist mai del call jueu de Girona. Però, a banda d'aquests llibres amb fotografies espectaculars, Miserachs havia participat en altres publicacions i esdeveniments de les comarques de Girona; havia realitzat algunes de les fotografies que van il·lustrar el llibre *Grans Hores de la Costa Brava*, de Xavier Febrés, publicat l'any 1994 dins la col·lecció Quaderns de Palafrugell, i havia participat en diferents edicions d'Olot Fotografia. Va presentar el llibre *Els artesans de la imatge a Palafrugell* l'any 1997 i va escriure la crítica d'aquest mateix llibre en les pàgines de la *Revista de Girona*. També ha estat l'autor del pròleg del llibre *Emili Massanas i Burcet (1940-1991). Fotògrafs i editors a les comarques de Girona (1839-1940)* que properament publicarà

Autoretrat de Miserachs, 1986.

Miserachs amb diversos fotògrafs (Lluís Maimí, Josep Capellà, Francesc Vera i Josep Lois), amb motiu de l'exposició fotogràfica «Topografies, mirades sobre els paisatges de Pla i Fuster».

la Diputació de Girona i en el qual escriu sobre la necessitat d'una revisió de la història de la fotografia, farcida fins ara de tòpics i estereotips, i del valor del patrimoni fotogràfic, amb paraules de Miserachs «com a pròtesi de la memòria col·lectiva». La citació d'aquest pròleg que es publicarà de manera pòstuma em serveix per introduir l'última gran passió de Miserachs: l'escriptura. Miserachs tenia el «do de mirar» però en els últims temps sentia la necessitat d'escriure. La

primavera d'aquest 1998 es va comercialitzar *Fulls de contactes*, el seu llibre de memòries en el qual transmetia l'ambient de tota una època barcelonina, la dels *pijos* i de la *gauche divine*, que va tenir un ressò mediàtic que molt poques biografies han merescut. Però el seu últim projecte que explicava amb gran satisfacció era un llibre sobre la fotografia com a ofici. Miserachs deia que s'havia escrit vastament sobre fotografia, sobre procediments, sobre crítica fotogràfica..., mitjançant obres realitzades per crítics, assagistes i historiadors, però que en canvi no hi havia cap professional de la fotografia que hagués parlat d'ella com a ofici. Probablement aquesta última obra apareixerà aquesta tardor, però dissortadament ell ja no podrà mirar les seves pàgines amb aquells ulls riallers que hipnotitzaven tot aquell que el coneixia i escanejaven tot el que l'envoltava.

**DOLORS GRAU
I FERRANDO**

FRANCESC BUÏET